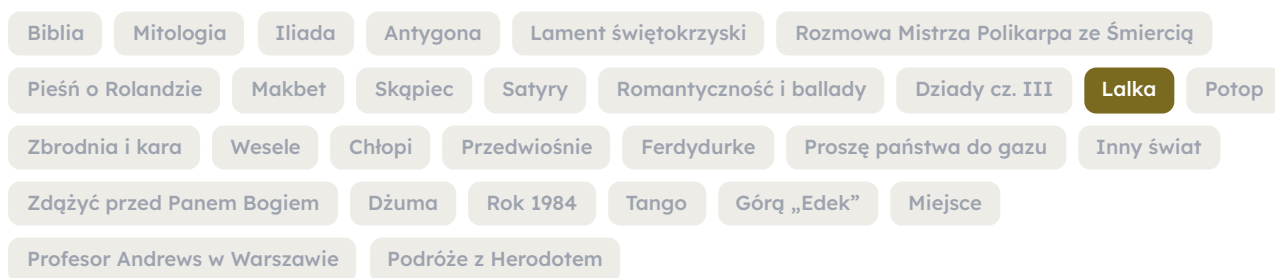

NIE KAŻ MU LICZYĆ · MATURA USTNA Z POLSKIEGO

Pytania jawne bez stresu

7 pytań CKE na maturę 2029, 2030 i 2031.
Do każdego karta-ściąga i wypowiedź wzorcowa.

Lalka

- Teza i mapa wypowiedzi z czasem mówienia
- 3 konteksty do wyboru i jak je powiązać
- Sceny-klucze, żeby uniknąć błędu kardynalnego
- Wypowiedź wzorcowa na ok. 4 minuty
- Pytania komisji, także o refleksję własną
- Okienka powtórek i zwroty na egzamin

PYTANIE
37

Lalka · Bolesław Prus · Pozytywizm

Czy ambicja ułatwia człowiekowi osiągnięcie zamierzonego celu?

POWTÓRKI

- ☐ 1. dzień
☐ 3. dzień
☐ 7. dzień
☐ przed maturą

Czy ambicja ułatwia człowiekowi osiągnięcie zamierzonego celu? Omów zagadnienie na podstawie Lalki Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

TEZA: POWIEDZ JĄ W PIERWSZEJ MINUCIE

„Lalka” pokazuje, że ambicja ułatwia osiągnięcie celu, jeśli jest połączona z pracą i własnym, realnym celem. Wokulski dzięki ambicji przechodzi od subiekta do milionera, ale gdy jego ambicja podporządkowuje się zdobyciu Izabeli i uznania salonów, osiąga cel tylko pozornie i traci siebie. Ambicja Szlangbauma, praktyczna i trzeźwa, prowadzi go za to prosto do celu.

MAPA WYPOWIEDZI

ŁĄCZNIE OK. 3:37 MIN

- Wstęp**
0:00–0:47

Pozytywiści cenili ludzi, którzy sami doszli do wiedzy i majątku. Wokulski jest takim człowiekiem, ale jego historia kończy się klęską.
- Argument 1**
0:47–1:33

Ambicja jako siła: Wokulski jako subiekt w piwnicy Hopfera uczy się po nocach, wbrew kpinom zdaje do Szkoły Głównej, potem zdobywa majątek na dostawach dla wojska. Bez ambicji nie wyszedłby z biedy.
- Argument 2**
1:33–2:31

Ambicja na cudzych warunkach: Wokulski chce wejść do świata Izabeli, więc jego ambicja służy uznaniu salonów. Formalnie osiąga cel (zaręczyny), ale w pociągu do Krakowa słyszy po angielsku jej flirt ze Starskim i słowa, że jest sentymentalny i nudny. Szlangbaum, ambitny i trzeźwy, przejmuje sklep.
- Kontekst**
2:31–3:01

„Makbet” Szekspira: ambicja bez granic prowadzi do celu (korony), ale cena okazuje się wyższa niż zysk. Cel osiągnięty, życie stracone.
- Zakończenie**
3:01–3:37

Ambicja ułatwia osiągnięcie celu, ale tylko wtedy, gdy cel jest naprawdę nasz i nie wymaga rezygnacji z siebie.

SŁOWA-KLUCZE DO NOTATKI

- ambicja subiekt u Hopfera Szkoła Główna fortuna
- cel: Izabela salon Geist i nauka
- Szlangbaum przejmuje sklep ambicja a szczęście

UWAGA, PUŁAPKA

Wokulski nie skończył studiów (przerwało je powstanie i zestanie). Majątek zdobył na dostawach dla wojska w czasie wojny rosyjsko-tureckiej, a nie w Paryżu.

KONTEKSTY DO WYBORU (WYBIERZ JEDEN)

LITERACKI „Makbet” – William Szekspir

Ambicja osiąga cel (koronę), ale niszczy człowieka i jego bliskich.

HISTORYCZNY Pozytywistyczny ideał „człowieka pracy”

Awans dzięki nauce i pracy, a nie urodzeniu; Wokulski jest jego przykładem i krytyką zarazem.

LITERACKI „Przedwiośnie” – Stefan Żeromski

Cezary szuka własnego celu między cudzymi wizjami: ambicja bez kierunku.

PYTANIA KOMISJI: PRZECWICZ ODPOWIEDŹ NA GŁOS

- 1. Czy Wokulski osiągnął swój cel?**
Pozornie tak (majątek, zaręczyny), naprawdę nie: Izabela go nie kocha, a on traci sens życia.
- 2. Czy ambicja Ochockiego jest inna niż Wokulskiego?**
Tak: dotyczy nauki, czyli celu, który jest jego własny, a nie zdobycia czyjegoś uznania.
- 3. Czy ambicja pomaga ci w osiąganiu celów?**
Refleksja własna: kiedy ambicja motywuje, a kiedy staje się presją. Podaj przykład.

PYTANIE 37 · WYPOWIEDŹ WZORCOWA

Czy ambicja ułatwia człowiekowi osiągnięcie zamierzonego celu?

380 słów
ok. 3:37 min
mówienia

Przeczytaj na głos z zegarkiem, potem opowiedz to samo **własnymi słowami**. Nie ucz się na pamięć: zapamiętaj kolejność części i jedno zdanie z każdej.

Wstęp

83 słów

Zagadnienie, które omówię, brzmi: czy ambicja ułatwia człowiekowi osiągnięcie zamierzonego celu. Odwołam się do „Lalki” Bolesława Prusa. Uważam, że powieść pokazuje, iż ambicja ułatwia osiągnięcie celu, jeśli łączy się z pracą i z własnym, realnym celem. Wokulski dzięki ambicji przechodzi drogę od subiekta do milionera. Gdy jednak jego ambicja zostaje podporządkowana zdobyciu Izabeli i uznania salonów, osiąga cel tylko pozornie i traci siebie. Pozytywiści cenili ludzi, którzy sami doszli do wiedzy i majątku, a Prus pokazuje zarówno siłę, jak i pułapkę takiej ambicji.

Argument 1

80 słów

Najpierw ambicja jako siła. Młody Wokulski był subiektem w winiarni Hopfera i obsługiwał gości w piwnicy. Wieczorami uczył się i wbrew kpinom otoczenia przygotował się do Szkoły Przygotowawczej, a potem zdał egzamin do Szkoły Głównej. Studia przerwało powstanie i zesłanie, ale ambicja nie zgasta. Po powrocie ożenił się z wdową po Minclu i przejął sklep, a potem zdobył ogromny majątek na dostawach dla wojska w czasie wojny rosyjsko-tureckiej. Bez ambicji nigdy nie wyszedłby z biedy, a jego droga byłaby niemożliwa.

Argument 2

102 słów

Kłopot zaczyna się wtedy, gdy ambicja Wokulskiego służy cudzym celom. Majątek i pozycję zdobywa przede wszystkim po to, by wejść do świata Izabeli Łęckiej i zostać przyjętym przez arystokrację. Kupuje srebra i kamienie Łęckich, bywa w salonach, w końcu doprowadza do zaręczyn. Formalnie osiąga cel, ale w pociągu do Krakowa słyszy po angielsku, jak Izabela flirtuje ze Starskim i mówi o nim, że jest sentymentalny i nudny. Zrozumiał, że zdobył narzeczoną, ale nie jej miłość. Kontrastem jest Szlangbaum, ambitny i trzeźwy, który krok po kroku buduje swoją pozycję i na końcu przejmuje sklep. Jego ambicja prowadzi do celu, bo cel jest konkretny.

Kontekst

52 słów

Kontekstem jest „Makbet” Williama Szekspira. Makbet przyznaje, że jedyną ostrogą jego zamiarów jest ambicja. Ambicja rzeczywiście doprowadza go do celu, czyli do korony, ale cena okazuje się większa niż zysk: traci sumienie, żonę i sens życia. Wokulski nie jest zbrodniarzem, ale jego historia ma podobną strukturę. Cel zostaje osiągnięty, a człowiek przegrywa.

Zakończenie

63 słów

Podsumowując: „Lalka” pokazuje, że ambicja ułatwia osiągnięcie celu, ale tylko wtedy, gdy cel jest naprawdę nasz i nie wymaga rezygnacji z siebie. Ambicja w nauce i pracy wyniosła Wokulskiego wysoko, a ambicja, by zostać zaakceptowanym przez salon, go zniszczyła. Moim zdaniem to bardzo aktualne. Ambicja jest dobra, jeśli pytamy siebie nie tylko, jak osiągnąć cel, ale też, czy to na pewno mój cel.

MOJA WERSJA: HASŁA, WŁASNY PRZYKŁAD, INNY KONTEKST